

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, apok, gazdasági egyesületi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapj k.

előfószám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDNOS:

BETEG PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRE

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér so a 1 K.

A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

Résen legyünk!

Irta: Gotthárd Sándor, orsz. képviselő.

Mikor Deák Ferenc 1867-ben a kiegyezést megcsinálta, valószínűleg a nagy természet háztartásának törvényeiből a symbiosis, az együttélés törvénye lebegett a haza bölse szemei előtt.

Ezen természet-törvény szerint két különböző faj egyedei egyesülnek azért, hogy a létért való küzdelem nagy harcában egymással szövetkezve, közösen, egyesült erővel inkább megküzdhessenek a létezésüket fenyegető erőkkel és ellenállásokkal, mintha életüket teljesen önállóan és egyedül folytatnák. Ez a természeti jelenség a symbiosis, melynek jellegzetes jellemvonása az, hogy a benne élő és szövetkezett két egyén együtt él, közösen él, anélkül, hogy fajilag összetartoznék és anélkül, hogy közös életfenntartási törekvésében egymásnak kárára volna.

1867. óta sajnos 32 évi szomorú tapasztalat megmutatta, hogy az a viszony, melyet mi Ausztriával fenntartunk, nem symbiosis, nem együttélés, hanem kifejezetten a természet világából vett másik törvény képmása, az élőködés, parasitizmus. Az élőködés természet-törvénye szerint az egyik faj rá van telepedve a másikra és annak rovására él, fejlődik és erősödik. A szenvedő alanyt ebben a kellemetlen viszonyban „gazda egyénnek”, a ráragadt és gazd rovására élőködő, fejlődő fajt parazitának nevezik. És a természet törvénye az, hogy a parazita ssha sem válik a gazd alany előnyére, hanem mindig annak kárára, lassu kiélésére vezet. És a gazda-alany bármely lassan, bármely észrevétlenül napról-napra gyengül, sorvad, míg végül, ha élőködőjétől nem menekülhet, akkor elpusztul bele.

Éppen ezért künn a szabad természetben minden parazitát tartó gazd alany igyekszik rettenetes vendégétől, a parazitától menekülni és a létfenntartás természetes ösztöne alapján a létérti küzdelemben mindent elkövet, hogy parazitájától szabaduljon. És e törvény alól a földteke háztartásának életében nincsen kivétel.

Deák Ferenc nem gondolta és nem láthatta előre, hogy a kiegyezésben megkötött együttélés Ausztriával nem symbiosis,

hanem parasitizmus és sajnos, mi magyarok vagyunk a szenvedő gazd alany, melyet az élőködő Ausztria napról-napra sorvaszt.

Pedig ez oly természetes, de most már megdönthetetlen igazság is, melyet csak a vak nem lát, vagy az, aki látószemeivel látni egyáltalán látni nem akar. Ennek természetes okait akarom csak röviden felfejteni.

A monarchia, mint ilyen államközösség, a külállamokkal szemben védvamos politikát folytat, tehát iparát, közgazdasági életét vámsorompókkal védelmezi.

Ellenben a két állam egymás között szabad kereskedelmi politikát folytat, vagyis a két önálló államot egymásközött vámkorlátok nem határolják, tehát szabadkereskedelmi politika gyakorlati alapján állanak. Ez a szerencsétlen helyzet öli meg közgazdaságilag az iparilag fejletlenebb és gyengébb államot. Természetes, ha én, mint a közgazdasági élet egyede, a nagy világgal szemben elvagyok zárva vámsorompókkal és nem élvezhetem a világipar óriás versenyének és olcsóbbító folyamatának előnyeit kifelé, mert hiszen a legműveltebb világ pompás és olcsó iparcikkeitől és azok olcsó bevásárolhatásától vámsorompók választanak el, akkor én drágáért vásárolok. Ellenben rám van szabadítva egy velem egy asztról élő ország, mely ország ipara gazdagabb, erősebb, mint az enyém, akkor én kifelé el estem a szabadkereskedelem hatalmas világversenye által nyújtott előnyöktől, ellenben befelé beleestem a szabadkereskedelem farkasvermébe, mert a nálamnál hatalmasabb erejű iparral bíró és hasonlíthatatlanul töke erősebb ország, agyon nyom a maga szabadkereskedelmével, melyet vámsorompó nélkül gyakorol és agyon nyom töke gazdagságával is, ahogy agyon nyomja az uzsorás az adóst; mely viszonyban a töke nem áldás többé és a pénz nem hatalom, hanem egyszerű szivattyu, mely kamat alakjában szívja fel vérünket és természetes életnedvünk minden keringő folyadékát.

E szerencsétlen viszony folytán, melyet az 1867. teremtetett meg, mi gyarmatállam lettünk, a társ Ausztria nyomorult gyarmata. De még milyen gyarmat?!...

Angliának, Németországnak, Franciaországnak stb. a maguk gyarmatai milliárdokat emésztettek meg, mert fenn kell miattuk tartani legalább is a velük való forgalom, kereskedelem és közlekedés eszközeit és ezeket az eszközöket megfelelő hajóhadakkal őrizni is kell. Nálunk, a mi gyarmatviszonyunkban ez a teher nincsen, mi magunk tartjuk fenn közlekedésünknek, e lecsapoló szivattyuknak összes terheit, költségeit. Fizetjük közlekedési eszközeink és forgalmi eszközeink összes megteremtési és fenntartási költségeit, vasutat, póstát, közutakat stb., hogy azokon az idegen iparú, mely a mi iparunk vesztére tör, ránk nézve ingyen, a mi költségünkön és terhünkre besétálhasson a consum területre. Mi a saját terhünkre és költségünkre vagyunk Ausztria gyarmatállama és ebben a szerencsétlen helyzetben a világ egyetlen más állama sincsen.

Az erősebb iparú Ausztria mellett a mi iparunk nem fejlődhetik, hanem igen természetesen a két állam közt fennálló szabad kereskedelem folytán, Ausztria ipartermékeinek behozatala a népesség szaporodásával és igényeinek növekedésével évről-évre nagyobb lesz, mi pedig milliárdot meghaladó — idegennek kifizetett — tökével leszünk progressive szegényebbek. No és ez a viszony nem együttélés, nem symbiosis, hanem kifejezetten élőködés, hol a szenvedő gazda mi vagyunk.

Természetes, hogy e szerencsétlen viszonyon csak az segíthet, ha a parazitát lerázhatjuk nyakunkról és attól menekülni igyekszünk.

Ennek csak egy módja van: *Az önálló gazdasági berendezkedés. Még pedig önálló bank és önálló vámsorompó.*

Természetes, amintmíg gazdasági életünk önállóságához jutunk, a természetes fejlődés órási fellendülésében oly arányban, amint mi gyorsan és rohamlépéssel fogunk erősödni, éppen olyan mértékben, ahogy mi fejlődünk, fog visszafejlődni, gyengülni Ausztria, mint ahogy visszaesik a bőséges emlőtől elválasztott pufók csecsemő. És ez az, ami Ausztriának faj, és ezért nem akarja megadni soha sem a mi fejlődésünk eszközeit, a mi gazdasági és politikai függetlenségünket. Ezt előbb-utóbb ugy kell

kivívni, kiküzdeni, mert az ölünkbe hullani nem fog soha.

A tételes törvény adta kezünkbe a fegyvert, hogy a bankközösségből 1911. évben szabadulhatunk. A vámközösségtől pedig 1917-ben menekülhetünk csak. A magyar nemzet közgazdasági életének évezredes történelmében világraszóló két forduló pont ez. Mentől közelebb jutunk hozzá, Ausztria annál nagyobb erővel, erőszakkal és cselvetéssel fog ellene küzdeni és — ugy látszik — sajnos, ellenünk lesz mindig az Ausztria érdekeit védő császári akarat is.

És mi most, a nagy küzdelem első élet-halál harcánál veszünk össze magunk között. Mély fájdalommal tölthet el minden magyart, hogy a bankközösség megszüntetésénél a 67-es pártok nincsenek velünk! Egyeséges erővel könnyebben kiküzdhetnénk a nemzeti bankot.

De hogy éppen most dobnak be tüzecsóvát, mely a koalícióba lépett pártok erejét szétrombolja, az nemcsak könnyelmű, de lelkiismeretlen és hazafiatlan dolog, vagy akna, mely pokoli ravasz-sággal van odavetve e szegény nemzet alá.

Én ugy látom akna! A mérhetlen Oceánok leghatalmasabb Leviathánját a Petropawlowzk admirál-hajót pozdorjává törte egy 80 kg-mos akna. Pedig ennek a vaskolosszusnak bordája valamivel erősebb volt, mint a magát már-már tul élt koalíció roskadozó összetartó abroncsai.

A baj, amely egy komolyabb robbanással előállhat, kiszámíthatatlan nagy lehet.

Veszedelemes akna felett jár politikai gályánk!

Tehát mindenki résen legyen!

— *A felekezeti iskolák feliratai.* Az elemi népoktatás szabályozásáról szóló 1907. évi XXVII. t.-c. elrendeli, hogy az iskolai épületeken első sorban, a többinél nagyobb betűvel, magyarnak kell lennie a felírásnak. A pponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter most a vármegyék közigazgatási bizottságait utasította, hogy a törvényellenes felírásokat haladéktalanul távolítsák el. Egyben köteleességükre tette a miniszter a politikai hatóságoknak azt is, hogy amely iskolafenntartó ez újabb rendelkezésnek eleget tenni vonakodnék, vagy a jövőben a kifogásolt felírásmódot újra alkalmazná, azt a tanítói nyugdíj-alap javára fizetendő 500 korona pénzbírsággal sújtsák.

POLITIKA.

— A helyzet képe. —

A politika homlokterében a háboru fenyegető réme mellett Kossuth Ferenc bécsi útja áll. A míg egyfelől tendenciózus hiradások igyekeznek a háboruval bíró jelentésekből is biztos következtetést vonni a háboru küszöbön állásáról, addig az ország népe elsősorban Kossuth audienciájától vár nagy eredményeket. Kossuth, aki remrégebben a kézdivásárhelyiekhez intézett táviratában jelentette be komoly határozottsággal, hogy elszántan küzd az önálló kartel-bank mellett, most a félegyháziakat felkereső táviratában erősítette meg ezt a nyilatkozatot. Igen valószínű, hogy a kihallgatás e körül a fontos dolog körül forog. Ami a háborus híreket illeti, dacára az erőszakkal való felfújni akarásnak, megállapítható, hogy ezidőszereint még határozottan nem lehet szó róla. A jövő mindenestre érdekes fejleményeket ígér itt is. Az utóbbi napok fontosabb mozzanatai egyébként ezek:

A háboru réme.

A hosszú ideig szünetelő háborus hírek újra megjelentek a sajtóban. Szerbia örökös kardesörtetéseihez, tüntető népgyűléseihez unos-untig hozzászórtunk ugyan már, de most nagyobb jelentőséget ad a dolognak Oroszország hirszerinti frontváltása. Angol jelentés szerint ugyanis Oroszország rekompenciációkat köpetel Szerbia számára, amelyek mibenlétét még európai konferencia határozná meg. A hirt még nem erősítették meg s így a hozzáfűzött kombinációk is tárgytalanok még. Már csak a külső képhez tartozik annak megemlítése, hogy az újságok mozgósításról beszélnek — ami nincs és holmi telefon-cenzuráról költenek álhíreket.

Kossuth útja.

Kedden délelőtt 11 órakor jelent meg Kossuth Ferenc a király előtt, aki Apponyi Albert gróf és Szterényi József kíséretében utazott Bécsbe. A bécsi ut nyilvánvalóan a bankkérdéssel van összeköttetésben s informatív jelleggel bír. A király kegyesen fogadta a minisztert, aki szerdán utazott haza.

„Az én bűnöm“.

A rég elfeledett darabont világ egyik minisztere, Hegedüs Ferenc — van-e, ki e nevet ismeri — röpiratban védekezik, hogy miért lépett be annak idején a kabinetbe. Hegedüs ur a szürke ismeretlenség bizonyára unalmas egyhangúságából lépett ki a porondra, naív hiszékenységgel jelentvén ki, hazafias kötelességének tartotta a nemzet árulói közé állani s ő „az ország alkotmányához szigoruan ragaszkodott.“ Hogy olvasója alig akad majd a védiratnak, az természetes és teljességgel felesleges is volt a kiadása. A nemzet megalkotta már véleményét Hegedüs et Comp urakról s kár az ilyes okvetetlenséggel felujtania a begyógyult sebeket.

Béke a koalícióban.

Egyhangulag megszövegezett és elfogadott nyilatkozattal kötötte meg szombatán este a függetlenségi párt és a néppárt a békét. Mind a két párt-

ban felolvasták a nyilatkozatot, amely kimondja, hogy egyik párt sem azonosítja magát a másik ellen intézett hírlapi támadásokkal.

A Kossuth-muzeumért.

Egy balsikerű udvarhelymegyei akció.

(Saj. tud.) Negyven egynehány szobra áll az országban Kossuth Lajosnak. Körülbelül ugyanannyi városban, községben gyűlnek halomra a fillérek, hogy szoborban örökítsék meg szent emlékét. Nem nehéz leszögezni tehát a tény, hogy nagyobb embere, akinek annyi millió magyar hordozná nevét szívében, nincs ma az országban Kossuth Lajosnál.

Azt gondolhatnók hát, hogy annak az embernek a kultuszát, akit a lelkébe vett a magyar nép, egyaránt üzik muzeumok, s könyvtárak, egyesületek, amelyek rendszerint a kegyeletes megemlékezés tanyái. Azt hihetnők, hogy ha egy lelkes hazafi buzgósága százezreket érő muzeummá tömöríti az egész országban szétszórt Kossuth-ereklyéket, a törvényhozás, a kormány — szóval: a nemzet siet elsősorban nemzeti közkinccsét tenni a szent gyűjteményt. Az alábbi sorok szomoruan cáfolnak rá a mi balga hiszékenységünkre. Annál fájdalmasabban érint minket ez, mert itt részben egy udvarhelymegyei akció balsikeréről van szó, amelyben részesedik velünk egy csomó hazafias vármegye.

Az egész ország közönsége ismeri azt a nagyértékű gyűjteményt, amelyet Kreith Béla gróf fáradságtalan buzgalma egy emberéleten keresztül megteremtett. A Kossuth-muzeum ez, amely nemcsak a turini szent ereklyéit, hanem a szabadságharc egy csomó nagyértékű emlékét is magában foglalja. Erre a százezreket érő muzeumra most szomorú sors vár. Az elpusztulás veszélye fenyegeti. A tulajdonos Kreith Béla gróf Bánffy báró miniszterelnöksége idején ingyen engedte át a muzeumot a kormánynak, csakhogy az elpusztulástól megmentse, azonban még így sem kellett. Kilakoltatta a főváros is a muzeumot a tulajdonában levő helyiségből, szóval mindenfelé üldözéssel találkozott a gyönyörű gyűjtemény. Kreith gróf ismételt memorandummal fordult a kormányhoz, legutóbb Apponyi Albert grófhhoz, segélyt kérve a muzeum számára, amelyet az a veszély fenyeget, hogy 25 éves jubileuma alkalmával semmisül meg. Az ország hazafias törvényhatóságai sürgették ezt leginkább, köztük, a mi vármegyénk, Udvarhelymegye is. Hasztalan volt minden. A muzeum még azt a néhány ezer korona — talán mindössze nyolcezerről volt szó — segélyt sem tudta megkapni, amely elengedhetetlen feltétele létének.

Ilyenformán tehát végleg a pusztulásnak nézne elé a Kossuth-muzeum. Az utolsó forum azonban, a magyar nép még nem mondotta ki az utolsó szót sorsa fölött. Az még megmentheti és meg is fogja menteni. És mi hisszük azt, hogy Kossuth nagy nevének varázsa teljes tisztaságában ragyog a székelység előtt is. Nem akarják elhinni,

hogy ne sietne minden székely fillérével segítségére a Kossuth-muzeumnak. Papok, tanítók indításnak gyűjtést híveik körében, gazdakörök adják össze filléreiket, mulatságok rendezői adják oda a jövedelmet ennek a nagy célnak, amely igazán jótékony is. A „Székely-Udvarhely“ ezennel megryitja hasábjait a gyűjtésnek, minden fillért, amelyet a Kossuth muzeum javára beküldenek hozzánk, nyugtázunk, rendeltetési helyére juttatunk. Mi bizunk a székely nép hazaszeretében, tehát a sikerben is.

Visszhang egy cikkre.

— A hazafias románok álláspontja. —

A „Székely-Udvarhely“ legutóbbi számában közölt vezércikknek visszhangja is támadt már. Előkelő román kézből vettük az alábbi sorokat, amelyek hű kifejezői a hazafias románság álláspontjának. Ezért bír érdekességgel a cikk, amelynek ime helyet is adunk:

Mint minden nemzetnél, úgy a román nemzetnél is megvan az ősi szckásokhoz való ragaszkodás. Az idők teltével családok keletkeztek s családok tűntek el a föld színéről, de a vallás s az ezzel kapcsolatos szertartás megmaradt mindig a nép életében s ezt onnan kirtani nem lehet.

A román egymagában így szól: — Románnak születtem, így értem apámat, anyámat, eöben a vi-seletben, szokásban, szertartásban; ő tanított engem, hogy: „féljed az Istent, s tiszteld a papot!“ Tehát a román nép már kis korában megvan szülői által tanítva az isteni félelemre s a papság iránti tiszteletre.

Ezen népnél a nomád életrend volt mindig a legkedvesebb foglalkozás, — egy pásztori bot s fűrulya meghozta minden örömét s ha juhnyáj mellett lehetett télenyáron át, a legboldogabbnak érezte magát. Az anyja fonta-szótte posztóból készült harisnya, kabát s ráadásul egyptár boeskor és sapka minden vágyát kielégítette s többre nem vágyott; még az írást sem kívánta elsajátítani, de azért a rováson a legbiztosabban vezette a számtani miveletet, — neki csak 10-ig tartott az összeadás — itt egy keresztalaku rovással a két egyforma kis fán megvolt a földes ur és közte a tiszta számadás; igen, mert az egyik fát a gazda, a másikat a pásztor tartotta evidentiában. Perről még álmot sem láttak.

A román nép mindig félt az iskolától, de főként ennek terheitől, ő azt tartotta szem előtt: „Minek az iskola és tanulás? hiszen papot nem csinálók fiamból! Elég ha annyit tud, mint én. Hárman voltunk apánknak gyermekei, de nem tudnánk elég hálát adni a jó Istennek, hogy apánk nem tanult volt irni meg, ma rég házbéres házba laktunk, ha apánk irni tanult volna! Igen, mert jószívüségé folytán a váltók aláírásával mindenünket elvették volna, de így hála az ég urának a magunkéba lakunk. A román nép a család alapításánál is mindig körültekintő volt; ő csak saját fajából szeretett nőt vinni be a házhoz, neki sem szász, sem izraelita nem kell, de ezenkívül régen nem is tartották szerencsésnek azt a házasságot, ha a leányt előre el nem lophatták!

Ma már nem így megy a páros élet megkötése.

Némely vidéken nem az ifjak kötik a házasságot, hanem az atyák, — és pedig korcsmán jóborozás közben. — Így szól a fiu apja a leány apjához: mennyi pénzt adsz, ha fiammal elvétetem leányodat? — az alku foly s ha létrejön az egyezés, megy az apa leány nézni s kérni s rövid időn a pénz lefizetésével — mely az ifjaké — kész a vig élet. Nig ellenben ha nincs egyezés, marad minden úgy, a hogy volt. Sem a fiu, sem a leány nem tudnak egymásról.

A telepítvényes havási román nép közt a házasság mindig nagy pompával tartatik meg. A násznép — összegyűl egy a fiu, mint a leány szülői házához, itt esküvés előtt a fiu fel ül elkészített, felcírázott lovára, a násznép elő áll: egy tányérra söt és kenyeret téve, az apa így szól a fiához:

— Vedd fiam e kis söt és kenyeret! Adjon Isten a mig élsz életedben söt és kenyeret. A só jelképezeze fáradságot, a kenyér pedig jóléte-det! Kezedbe adom ezt a botot, én is ezt örököltem apámtól, neked is ezt adom. Adjon Isten ezen bot után akármerre jársz — szerencsét; légy Isten felő és felebarát szerető, mert csak így lehetsz boldog e földön.

Ezen hagyományos ősi eljárás után lehet-e föltételezni, hogy a román nép rossz hazafi, avagy neki rendkívüli vágyai volnának — soha! A társadalom van hivatva tehát a szabadság, egyenlőség, testvériség elvénél fogva, megértvén egymást, meoldani a nemzetiségi kérdést s a népek között állandó összetartással boldoggá tenni szép magyar hazánkat!

HIREK.

AZ ÉLET.

Gondolkozom: mi az élet?

Több rosszat ad, mint jót, szépet...
S ha küzdelmünk célhoz fátad,
Kinoznak az újabb vágyak.

Gondolkozom: mi az élet?

Csupa önzés, csupa érdek...
A hit, haza, barát, testvér,
Maholnap tán semmit sem ér.

Tudom én már, mi az élet:

Régi erkölcs semmivé lett!
Pedig ha ez föl nem támad,
Veszni látom a hazámat...

Frülei Sz. Lajos.

— **Gagyhy Dénes** pozsonyi állami főreáliskolai r. tanárt, lapunk kiváló munkatársát, a budapesti II. ker. áll. főreáliskolához a vallás és közoktatásügyi miniszter áthelyezte. A jeles tanár és író, valóban megérdemli, hogy e kitüntetés-számba menő áthelyezésben részesült.

— **Uj jegyző.** Székelydobón most folyt le a jegyzőválasztás, amely Felcser Lukács egyhangu győzelmével végződött. Felcser ezideig Kányádon volt jegyző.

— **Kinevezés.** A marosvásárhelyi ítélőtábla elnöke Dr Zonda Gergely helybeli törvényszéki joggyakornokot díjas joggyakornoknak nevezte ki.

— **Tanítók államsegélye.** A vallás s közoktatásügyi minisztérium fi-

gyelmezte a közigazgatási bizottságot, hogy a községi és hitfelekezeti iskoláknál alkalmazott tanítók fizetésének 1907. július 1-től kezdődő kiegészítésére csak azon esetben engedélyez államsegélyt, ha a kérvényeket kellőleg felszerelve folyó évi március 15-ig a miniszteriumhoz beterjesztették. A tanítók érdekében tehát ezen rendeletre az iskolások figyelmét felhívjuk.

— **Ülések a vármegyebázán.** A vármegyén két bizottság is ülésezett az utóbbi napokban. Az egyik, az iparfejlesztő bizottság 22-én tartotta ülését Ugron Ákos főispán elnökle mellett s az évi számadásokat tárgyalták le, ugyancsak a múlt éveket is, amelyet a kereskedelmi miniszterhez terjesztenek föl. Kedden az erdészeti bizottság ülésén kisebb érdekességű folyó ügyeket intéztek el.

— **Uj gazdakör.** Szolokma községben a napokban alakult meg a gazdakör. Az új egyesület 34 tagot számlál. Az alapszabályokat a vármegye most terjeszti föl a belügyminiszterhez.

— **Gyermeknapok Udvarhelymegyében.** A múlt évben országsszerte nagy érdeklődés, rokonszenv nyilvánult meg a gyermeknapok iránt, amely szép sikerrel járt Udvarhelymegyében is. A belügyminiszter most leiratot intézett Ugron Ákos főispánhoz, amelyben felhívja, hogy a gyermeknapok ezidei megtartásáról intézkedjék. Egyben arra is fölkéri a főispánt, hogy a gyermekvédelem intenzivitása érdekében helyi állandó szervezetet létesítsen.

— **Uj postaügynökség.** Jövő hónap 1-én ismét új postaügynökség nyílik meg vármegyénk területén. Ugyanis, mint a kolozsvári posta- és táviradigazgatóság lapunkat értesíti, a kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség Kányád községben 1909. március 1-én megnyílik. Kézbesítő kerületébe pedig Kányádon kívül Jásfalva és Petek községek oszthatnak be. A postaügynökséget Nagy Zsigmond kányádi községi bíró fogja kezelni.

— **Székely háziipar.** A Homoródalmáson szervezett háziipari fafaragó tanfolyam — mint onnan lapunknak írják — már eddig is szép bizonyítékát nyújtja a székely nép ipari rátermettségének s az ily tanfolyamok életrevalóságának. Alig 4 hete, hogy a 18 fiatal székely gazda és legény munkába állott és az elért eredmény már is örömmel tölti el nemcsak a résztvevőket, hanem az egész község népét is. Az a 18 fiatal székely rövid idő alatt egy egész kiállításra való gazdasági és háziipari eszközt produkált vasszorgalmával. A raktárhelyiségben kézvornópádok, gyalupádok, szának, targoncák, taligák, szekerek, ekék és minden elgondolható gazdasági és házi eszköz akkora mennyiségben van összehalmozva s nagyobb részt már oly pecizitással és csinál kiállítva, hogy azok látása valóban gyönyörrel tölti el a szemlélőt. A tanfolyam vezetője Kovács Ferenc kocsigyártómesfer nemcsak arról tesz bizonyosságot, hogy a maga iparában kiváló szakértő, hanem arról is, hogy igen ügyes vezető talentum. Kora reggeltől késő estig folyton ott sürgő-forog tanítványai körében, tanítgatva, intve, buzdítva, utasítva min-

deniket a szükséghez képest. Ennek tulajdonítható nagyrészt az, hogy minden egyesnek a munkáján napról-napra észlelhető a tanultság és gyakorlati ügyesség fejlődése. A székelyföldi miniszteri kirendeltség az ily tanfolyamokkal hatalmas lendületet ad a székely háziipar fejlődésének. Elismerés illeti Dorner Béla udvarhelyvármegyei miniszteri megbízottat, aki lankadatlan szorgalommal s kiváló ügybuzgalommal fáradozik vármegyénkben e tanfolyamok szervezésén s e téren már eddig is páratlan sikert tud felmutatni. Reméljük, hogy ilyen és ehhez hasonló intézményeivel kiépíti azt az utat, melyen a székely nép fiai önként és örömmel fognak visszajönni Amerikából, a jövő nemzeti nagyság erős várainak megépítésére.

— **Iv lámpa-pusztítás.** Az utóbbi időben gyakran ismétlődik utcáinkon a közvilágítás szolgálatában álló városi ivlámpák megcsonkítása, összetörése. Eddig már négy ivlámpát törtek össze. Miután az ilyen és ehhez hasonló cselekedetek legkevésbé sem mutatnak józan észre, annál kevésbé pedig műveltségre, azt kell higgyük, hogy valamely éretlen tacsó követi el azokat. Rendőrségünk éber figyelemmel őrködik s hisszük, hogy előbb utóbb kézre kerül a jómadár...

— **Fegyelmi vizsgálatok.** Kriza Sándor homoródalmási állami elemi iskolai tanító ellen, több rendbeli szabálytalanság miatt a közigazgatási bizottság a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. — Az oroszhegyi községi előjáróság ellen a fegyelmi vizsgálat szintén elrendeltetett, mert mindennapi tanköteles leány részére cseledeknyvet állított ki s a tantermet a járványos betegség után nem tisztított meg.

— **Nem fűtik a vicinálit.** Azok, akik mostanában vicinálison igyekeztek Segesvárra, vagy viszont, arra a kellemetlen tapasztalatra jutottak, hogy a kocsikat a vonat megindítása előtt egyáltalában nem fűtik s az utazó közönség dideregve, feltűrt gallérral kénytelen várni — amíg a lehelle nem látszik a kocsikban. Ez irányban több oldalról tettek panaszt nálunk s mi ezt annál gyorsabban adressáljuk a vasut-társasághoz, mert akkor, mikor a harmadik vonatpár által a modern fejlődés felé halad a vasut, igazán nem célszerű ilyen apró és könnyen orvosolható kellemetlenségekkel felkelteni a közönség haragját.

— **Testvérgyilkosság a megyében.** Csak nemrégiben adtunk hírt róla, hogy rablógyilkos merénylet történt Udvarhelymegyében s most ismét gyilkosságról kell beszámolnunk a vármegye közbiztonsági viszonyainak nem a legszebb bizonyítéka képpen. A gyilkosság egyébként a rendes sablonos halállal végződő korcsmai összekocanások közé tartozna, ha az nem adna sajnálatos érdekességet neki, hogy testvér támadt testvérré s verte agyon bátyját. A véres eset vasárnap este történt Vágáson. A korcsmában nagy társaság mulatott együtt, köztük volt a két Szabó testvér is: Dénes és Ákos. A két legény addig sem volt éppen a legjobb viszonyban egymással s most aztán kitört a düh belőlük. Részeg fővel kaptak össze s így történt, hogy a fiatalabbik, Szabó Ákos botot ra-

gadott s leütötte vele Dénest. A szerencsétlen ember csakhamar kiszemelt. A gyilkos testvért letartóztaták s az esetről jelentést tettek a székelyudvarhelyi ügyészségnek is. A meggyilkolt legényt kedden boncolták fel.

— **Mulatság Lövétén.** Lövéte nagyközségben minap a tanítótestület rendezése mellett jótékonycélu színelőadással egybekötött táncestélyt tartottak. Tóth Ede 3 felvonásos színműve a „Tolonc” került színre összhangzó előadásban. A műkedvelők valamennyije sűrű és zajos tetszésnyitvánításban részesült. Bodosi Antalné Krizsa szerepében előadott élethű játékával az érdeklődést mindvégig ébren tartotta. Ördög Sárát Asztalosné Bernát Ilona adta kiváló tragikai erővel. Angyal Liskát Lázár Mariska alakította vonzó üdösséggel. Az énekszámokban hangjának szépségével gyönyörködtette hallgatóságát. Sata Juliska, Kiss Rózsi és Czákó Annuska a 3 zsidó lányt nagy ügyességgel játszotta. Mrawcsák Johann vándorlegény személyesítője oly alakítást nyújtott, a mely hivatásos színésznek sem válnék szégyenére. Egyébként a többi férfiszereplők is minden várakozáson felül álló sikerrel oldották meg feladatukat. Előadás után táncra perdült a közelből is szép számban összerereglett előkelőség s pezsgett a jókedv kivilágos virradatig. Az estély fényes erkölcsi sikere mellett az anyagi haszon sem ad éppen panaszra okot. Fesztelen jókedv és bensőséges együttérzés jegyében zajlott le, ami örvendetes jele annak, hogy azok a korlátok, melyeket a lövétei közéletben jöideig pusztított torzsalkodások emeltek, immár ledültek s ezzel az áldásos munka mesgyéje felé a közeledő lépés megtörtént. Az estély 145 K tiszta jövedelméhez felülfizetéssel hozzájárultak: Péter János 5 K 40 f, Elekes Nándor 2 K 40 f, Konrád Antal 2 K, Plát József 1 K, Hazai örmester 1 K, Szabó örsvezető 1 K 40 f, Dávid Jakab 1 K, Asztalos örmester, Márkus Sándor, Zsigmond Márton, Berkecziné, Lukács, Sztojka, Ferencz Lajos, Kassai, Márton István, Tuzson János 40—40 f-el, amiért ezuton is hálás köszönetet mond a rendezőség.

— **Mig a készlet tart.** A felszámolás alatt álló fogyasztási szövetkezetnél a mig a készlet tart beszerzési áron kaphatók: kávé, tea, cacao, likőrök, fűszerek, conservek, denaturált szesz, bor- és főzött ecet, szappanok, meszelők, seprők, pótkávé, gyufa, linoleum stb. Mint-hogy a tagok érdeke, hogy az árukészlet mielőbb elfogyjon, felhív mindenkint a vásárlásra az igazgatóság.

— **Elszámolás.** A polgári önképző és segélyező-egylet által rendezett jelmezes-estély ugy erkölcsileg, mint anyagilag jól sikerült. Összes bevétele 470 K, maradvány közel 290 K. Az estélyen felülfizettek: Csillag József 3, Szentpétery Károly 1, Szentés Árpád 1, Dénes Ferenc 2, Fábián Ferenc 2, Csató Imre 1, Becsek Aladár 1, Szöllösi Ödön 1, Fernengel Gyula 1, Pék József 2, N. N. 40 f, Incze 40 f, ifj. Kassay Gyula 20 f, Szeles Miklós 20 f, Ernszt György 20 f, Basa Margit gyűjtése 1 K 50 f. Fogadják érte az egylet hálás köszönetét. Továbbá egy vi-

rágáros leány, ki kedves csokraival 11 K 56 fillért gyűjtött és egy cigány nő jelmezes, ki 1 K 99 fillért. Szintén fogadják egyletünk hálás köszönetét.

— **Tenyészállat-vásár.** Segesvár városának mai számunkban levő hirdetésnyét az érdekelj gazdaközönség figyelmébe ajánljuk.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL*

Tekintetes Szerkesztő ur!

A „Székely-Udvarhely” folyó évi január 24-iki számából olvastuk, hogy a marosvásárhelyi iparkamara, a szegény iparosok számára 180 koronát küldött, hogy karácsonra meleg ruhát vegyenek nekik. Ehez a 180 koronához az iparfejlesztő bizottság még 100 koronát adott a vásárlással megbízott bizottságnak, azzal a világos kijelentéssel, hogy lehetőleg helyi iparosoktól szerezzenek be ruhákat. Ez a bizottság, a melynek Kovács Dániel ref. tanár volt az elnöke, dacára annak, hogy itt helyben öt vagy hat olyan iparos van, a kik kizárólag ilyen olcsó ruhával kereskednek vagy dolgoznak, mégis az idegen zsidó ruha-árusoktól szerezte be ezen cikkeket kétszeres áron, mint ahogy itt megkapták volna. Mi nem kutatjuk azt, hogy Kovács Dániel ur miért haragszik a helybeli iparosokra. Azt sem, hogy miért nem várta meg a bizottság más két tagját is a vásárláskor; azt se, hogy a ruhákat miért vitték be titokban az iskolába jó reggel; azt se, hogy a főispán ur határozott kívánságára miért nem vásárolt helyi iparosoktól. Csak azt követeljük, hogy azon szegény fiuknak, akiknek kétszeres áron vett ruhát, térítse vissza a különbözetet, mert egy olyan darab ruhát, a melyért 12 koronát adott, nálunk megvehetett volna 6 koronáért. Hogy a tanár ur a helyi iparosok iránti gyűlöletéből olyan gálánt volt, hogy a ruhákat kétszeres áron vette, az lehet az ő öröme, de hogy sok szegény fiu ruha nélkül maradt, az meg a mi bajunk.

Igazán sajnálattal kell, hogy kijelentsük, hogy az a válaszfal, a mely az udvarhelyi polgárság és a helyi urak egyrésze közt emelkedik, a helyett, hogy leomlana, mindig, de mindig emelkedik. Nekünk e falon innen a megalázás, a nagy pótdó és az örökös fizetés, tulfelől pedig a nagy követelés jut osztályrészül.

A szabó-ipartársulat megbízásából:

Szabó József.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére. Szerk.

A makacs meghülest

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT-féle Emulsio.

A Scott-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt — kérésük figyelembe venni.

annyra kellemes ízű, hogy azok, a kik nem bírják el a *közönséges* csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsio-val.

Azonkívül a *Scott-féle Emulsio* sokkal jobb hatása az egészségre.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszertárban.

Bélyegzők megrendelésre mindenféle kivételben bárhova a legpontosabban szállíttatnak **Betegh Pál** könyv-és papirkereskedéséből Székelyudvarhely.

